

BARÒMETRE VIDACAIXA SOBRE HÀBITS FINANCERS DE LES PERSONES MAJORS DE 65 ANYS

LA PRINCIPAL PREOCUPACIÓ DE LES PERSONES MAJORS DE 65 ANYS SÓN LES PENSIONS (60%), SEGUIT DE LA SOLEDAT (46%) I LA SALUT (39%)

- Per al 80% de les persones majors de 65 anys, la font principal (i gairebé única) d'ingressos regulars és la pensió de la Seguretat Social. El 25%, majoritàriament dones, reben diners dels seus familiars.
- El 68% dels homes enfront del 46% de les dones majors de 65 anys afirmen que poden fer front a les seves despeses mensuals amb els ingressos de la Seguretat Social. El 25% dels entrevistats declaren que tenen capacitat d'estalvi.
- De cara al futur, tant els homes (53%) com les dones (69%) es mostren pessimistes respecte a la seva capacitat adquisitiva.
- El 75% dels entrevistats disposen d'un compte corrent o llibreta d'estalvi, mentre que la contractació d'altres productes d'estalvi és molt inferior. Existeix una major preferència per les inversions en renda fixa (52%) i més del 40% manifesta interès per productes que generin ingressos mensuals.

A Catalunya, 62% manifesta tenir-ne suficient amb la pensió pública per a cobrir les despeses mensuals (enfront d'un 57% a Espanya), però existeix un major pessimisme sobre el futur (69% no creu que els seus ingressos actuals siguin suficients en el futur, enfront d'un 62% a Espanya)

Ipsos-Eco Consulting
5 de febrer de 2003

FICHA TÉCNICA

BARÒMETRE VIDACAIXA SOBRE HÀBITS FINANCERS DE PERSONES MAJORS DE 65 ANYS

ENQUESTA REALITZADA PER: VidaCaixa, amb la col.laboració de Ipsos-Eco Consulting.

MOSTRA: 1.400 homes i dones majors de 65 anys.

ÀMBIT: Poblacions de més de 50.000 habitants de les Comunitats Autònomes d'Andalusia, Catalunya, Madrid i País Basc.

TIPUS D'ENTREVISTA: Entrevistes telefòniques assistides per ordinador (CATI).

MARGE D'ERROR: +/- 2% (nivell de confiança del 95,5%).

TREBALL DE CAMP: Del 24 de setembre al 25 d'octubre de 2002.

PERFIL SOCIODEMOGRÀFIC DELS ENTREVISTATS

SEXE: 59% dones 41% homes

ESTAT CIVIL: 54% casats 37% vidus 6% solters

SITUACIÓ LABORAL: 61% Jubilats 37% mestresses de casa

PERSONES QUE VIUEN A LA LLAR: Mitjana 2,1 (mitjana nacional 3,2)

COMPOSICIÓ DE LES LLARS: Unifamiliars: 28%; matrimonis 36%; amb fills 29%

INGRESSOS MENSUALS: Mitjana: 670 euros.

(*) Les llars unipersonals mereixen una menció apart, i tenen el següent perfil:

76% dones 24% homes

81% vidus 14% solters

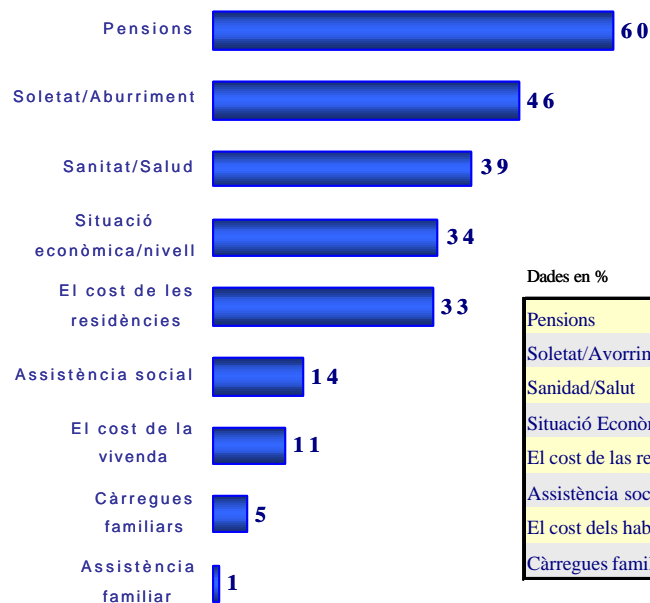
Ingressos mensuals: 503 euros.

1. LES PRINCIPALS PREOCUPACIONS DE LES PERSONES MAJORS DE 65 ANYS SÓN LES PENSIONS I LA SOLEDAT

Al nostre país, les persones majors de 65 anys representen el 16% del total de la població, 6,8 milions; dels quals 2,8 milions són homes i 4 milions són dones.

Les pensions són l'aspecte que preocupa més aquest segment de població, tal com es posa de manifest en el 60% dels casos. Així mateix, i en un segon nivell, se situa la soledat i l'avorriment, amb el 46%. Aquest darrer aspecte s'emfatitza (65%) entre les persones que viuen soles i perd importància (36%) entre els qui viuen amb els fills.

PRINCIPALS PREOCUPACIONS DE LA GENT GRAN (en %)

Dades en %

	TOTAL	REGIÓ				SEXE		EDAT		
		Catalunya	Madrid	País Basc	Andalusia	Home	Dona	65-70	71-77	78 ó +
Pensions	60	67	56	59	59	59	61	65	59	57
Soletat/Avorriment	46	44	45	43	53	41	50	47	47	44
Sanidad/Salud	39	37	45	29	45	40	38	39	37	42
Situació Econòmica/nivell de vida	34	41	35	35	26	33	35	34	34	35
El cost de las residències	33	29	41	37	26	30	36	35	35	28
Assistència social	14	12	16	13	14	17	11	18	12	10
El cost dels habitatges	11	14	7	14	10	11	11	13	10	10
Càrregues familiars	5	7	7	3	4	4	6	7	5	3

La salut (39%), la situació econòmica (34%) i el cost de les residències (38%), són altres de les preocupacions de la gent gran. El cost de les residències és un tema que preocupa en gran manera a les llars amb dos membres (matrimoni).

Aquestes són algunes de les dades que es desprenen de l'estudi realitzat per VidaCaixa amb la col·laboració d'Ipsos-Eco Consulting. VidaCaixa és l'empresa líder al nostre país en el sector assegurador de vida, amb una forta vocació i una llarga trajectòria en el terreny de la previsió social, àmbit en el qual dona servei a més d'1,5 milions de clients, dels quals prop de 230.000 són majors de 65 anys.

L'objectiu de l'estudi és conèixer els hàbits i preferències en l'àmbit financer d'aquest nucli de població, nucli que s'incrementarà considerablement, tant en termes absoluts com percentuals, en els propers anys, i les necessitats del qual plantejaran canvis en la dinàmica social, econòmica i sanitària del nostre país. A més d'aquest estudi demoscòpic, VidaCaixa ha comptat amb la col·laboració de Jesús Contreras, Doctor en Filosofia i Lletres i Catedràtic d'Antropologia de la Universitat de Barcelona.

Segons destaca l'informe elaborat pel catedràtic Jesús Contreras, sobre la base de dues enquestes, una de l'IMSERSO i una altra de la Federació de Consumidors i Mestresses de Casa, les persones de la "quarta edat" tenen tres preocupacions fonamentals: Diners (46%); Salut (43%); Soledat (27%). D'acord amb l'enquesta de VidaCaixa encarregada a Ipsos-Eco Consulting (2002), si tenim en compte que "pensions", "cost de residències", "situació econòmica", "cost de l'habitatge" i "càrregues familiars" són totes elles qüestions "de diners", la proximitat entre les diferents enquestes pel que respecta a les principals preocupacions de les persones majors de 65 anys és molt gran i es poden resumir en la tríada: "salut", "diner" i "amor".

Per a la majoria dels enquestats, no sembla que el pitjor de la vellesa sigui tant l'edat com la pobresa i les seves derivacions. A Espanya, la major part de les persones grans són independents i no necessiten ajuda per dur a terme les activitats de la vida quotidiana. Cada vegada s'arriba a edats més avançades en bon estat de salut, ja que la majoria de les persones que reben atencions es troben a la franja dels 86 anys.

Per altra banda, la soledat és una de les sensacions que més preocupen a les persones grans, i es correspon amb la tendència d'un cada vegada major nombre de llars unipersonals.

La font principal d'ingressos regulars procedeix de la pensió de la Seguretat Social. El 38% de les dones enfront del 5% dels homes declaren que reben ajudes econòmiques dels seus familiars.

Un dels aspectes destacats del sondeig és la font principal d'ingressos regulars de la nostra gent gran. Actualment, les pensions que perceben els majors de 65 anys suposen el 10% dels ingressos monetaris a Espanya.

Per al 80% dels entrevistats, la font principal (i gairebé única) d'ingressos regulars és la Pensió de la Seguretat Social. En aquest sentit, cal destacar que el 98% dels homes afirmen que la pensió de la Seguretat Social és la principal font d'ingressos, i el 5% l'ajuda familiar; mentre que per a les dones la pensió és el 69% i l'ajuda familiar el 38%.

Així mateix, a les llars unipersonals, la Seguretat Social (86%) guanya pes i en perd l'ajuda dels familiars (16%), mentre que a les llars amb fills adquireix més rellevància el suport econòmic d'aquests.

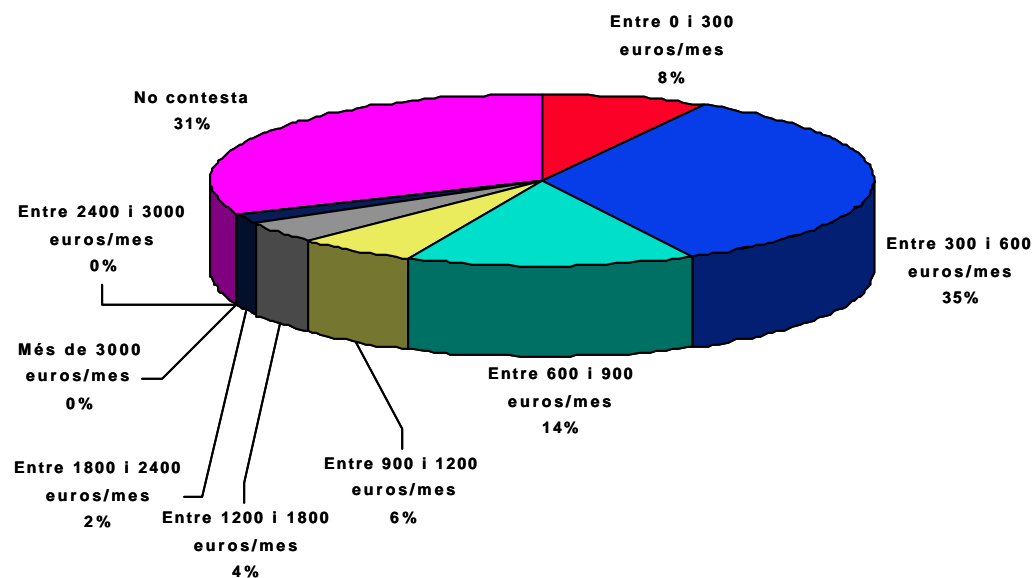
FONT PRINCIPAL D'INGRESSOS DELS MAJORS DE 65 ANYS (en %)

Dades en %	TOTAL	REGIÓ				SEXE		EDAT		
		Catalunya	Madrid	País Basc	Andalusia	Home	Dona	65-70	71-77	78 6 +
Pensió de la Seguretat Social	80	81	82	80	78	98	69	74	82	85
Rep diners dels seus familiars	25	21	29	22	27	5	38	34	22	15
Cobra un ingés mensual d'un producte financer	6	6	5	9	2	9	4	5	7	5
Cobra un lloguer d'un pis o local	5	6	4	5	6	7	4	5	5	5
Renda d'un pla de pensions	4	2	6	4	5	4	4	7	3	3

Les persones entrevistades declaren que cobren una pensió mitjana de 670 euros; els ingressos són inferiors, 503 euros, a les llars unipersonals.

Això no obstant, hi ha una gran heterogeneïtat de situacions: el 35% de la població entrevistada declara que té una pensió d'entre 300 i 600 euros al mes i el 14% afirma que percep uns ingressos d'entre 600 i 900 euros.

INGRESSOS MITJANS MENSUALS EN EUROS

Total mostra	670
Homes	891 ▲
Dones	517
65 a 70 anys	698
71 a 77 anys	664
78 anys o més	643
Llars unipersonals	503 ▼

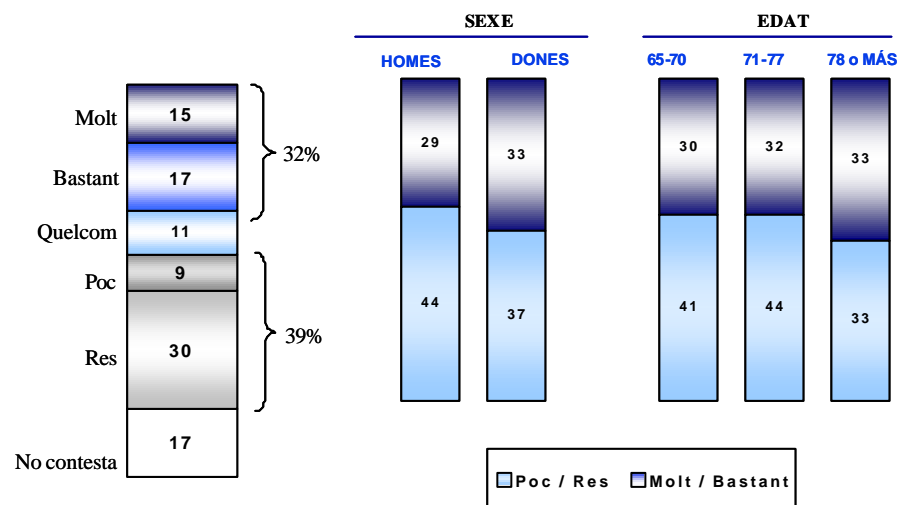
Hi ha una clara diferència entre el nivell mitjà d'ingressos declarat pels homes (891 euros) i el que declaren les dones, 517 euros, i cal remarcar que el nivell més baix d'ingressos correspon a les llars unipersonals, constituïdes en un 76% per dones, i

amb uns ingressos mitjans de 503 euros. També s'observa que el nivell d'ingressos tendeix a deteriorar-se a mesura que augmenta l'edat.

De l'anàlisi d'aquestes dades, l'informe del catedràtic de la Universitat de Barcelona destaca que "aquestes estadístiques indiquen que les dones són més pobres que els homes degut a que han cotitzat a la Seguretat Social en menor proporció i quantia, donat que segueixen essent les persones sobre les que recau el pes de vetllar pels infants i persones grans. La pobresa té cara de dona sola, pensionista i major de 65 anys. A més a més, moltes de les pensions percebudes per dones són de menor quantia que les dels homes i es prolonguen durant més temps en pitjors condicions degut a que tenen una major esperança de vida. Les diferències de gènere són significatives, tot i que pot preveure's que la situació serà diferent en generacions posteriors, fruit de la inserció massiva de la dona al món laboral i la major independència econòmica.

El 32% dels enquestats afirmen que la baixada dels tipus d'interès ha afectat els seus ingressos mensuals, mentre que el 39% manifesten que pràcticament no els ha afectat.

FINA A QUIN PUNT LI HA AFECTAT ELS SEUS INGRESSOS MENSUALS LA BAIXADA DE TIPUS D'INTERÈS (en %)

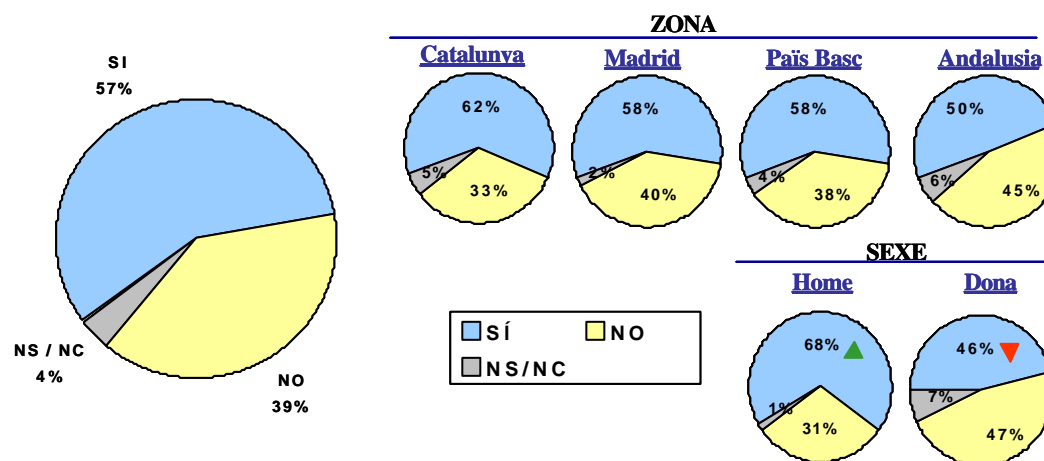

Més de la meitat dels entrevistats, el 57%, declaren que poden fer front a les seves despeses mensuals amb la pensió de la Seguretat Social; només el 25% diuen que tenen capacitat d'estalvi.

Preguntats pel nivell de suficiència dels ingressos de la pensió pública, el 57% declara que amb el que cobra de la Seguretat Social pot fer front a les seves despeses mensuals. Aquest percentatge és sensiblement més elevat entre els homes (el 68%) i inferior entre les dones (el 46%).

Els resultats d'aquesta pregunta són semblants per comunitats autònomes, tot i que a Andalusia tan sols el 50% declara que pot fer front a les seves despeses mensuals únicament amb la pensió de la Seguretat Social.

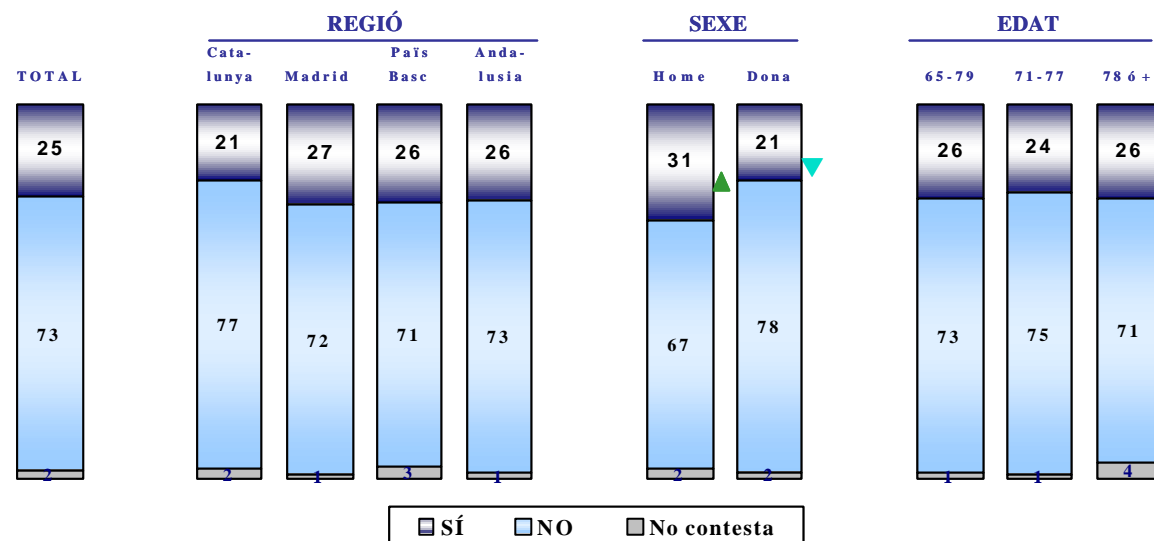
LA PENSÍO DE LA SEURETAT SOCIAL ÉS SUFICIENT PER FER FRONT A LES SEVES DESPESES MENSUALS (en %)

Només el 25% dels entrevistats afirmen que tenen capacitat d'estalvi; el 31% dels homes diuen que estalvien, enfront del 21% de

les dones.

CAPACITAT D'ESTALVI: ACONSEGUEIX ESTALVIAR A FINAL DE MES (en %)

La capacitat d'estalvi per comunitats és molt semblant (oscil·la entre el 25% i el 27% dels enquestats). Els majors de 65 anys amb menys capacitat d'estalvi es troben a la comunitat de Catalunya, en la qual el 21% declaren que estalvien a final de mes.

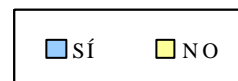
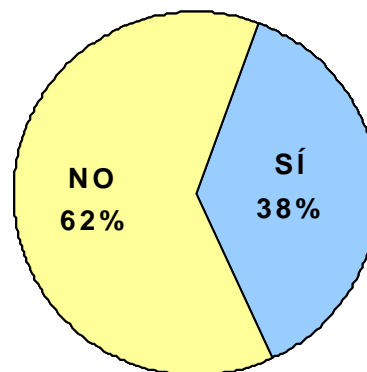
Segons apunta al seu informe Jesús Contreras: “La jubilació i la corresponent pensió suposa, en general, una reducció dels ingressos, cosa que obliga a una reducció de despeses, i, al seu torn, a canvis d'estils de vida. El 30% de la gent gran ha reduït les despeses d'alimentació i vestuari i han hagut de prescindir de coses per la seva vida quotidiana. En qualsevol cas i malgrat el reduït poder adquisitiu, no descuiden l'estalvi. La tercera edat és avui un sector que incorpora novetats importants en relació a les típiques representacions socials que s'han fet dels més grans i de la vellesa, amb una major autonomia física, degut a que s'arriba a les edats de jubilació després d'estils de vida més cuidats i major autonomia econòmica.

El 62% manifesta que amb l'actual nivell d'ingressos tindrà dificultats en el futur, i mostren poca preocupació per deixar herència als seus fills

Respecte al futur, el 62% dels entrevistats opinen que els seus ingressos actuals no seran suficients per afrontar les seves despeses, enfront d'un 38% que opina que sí ho seran. Per comunitats autònomes, el País Basc és la més optimista, ja que el 42% dels entrevistats afirmen que amb els actuals ingressos de la Seguretat Social en tindran prou per al futur, mentre que els habitants de la resta de comunitats es mouen en barems del 40% a Andalusia, el 37% a Madrid i el 31% a Catalunya.

Per tant, tal com es desprèn de l'estudi, l'antiga preocupació per deixar herència als fills, avui en dia pràcticament desapareix i només el 28% declara que està molt o bastant preocupat per aquesta qüestió.

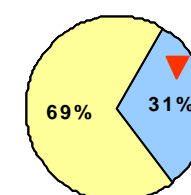
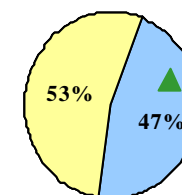
¿Els seus ingressos seran suficients en el futur?

SEXE

Home

Dona

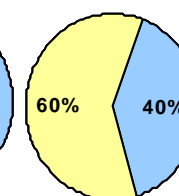
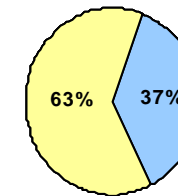
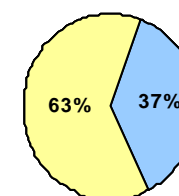

EDAT

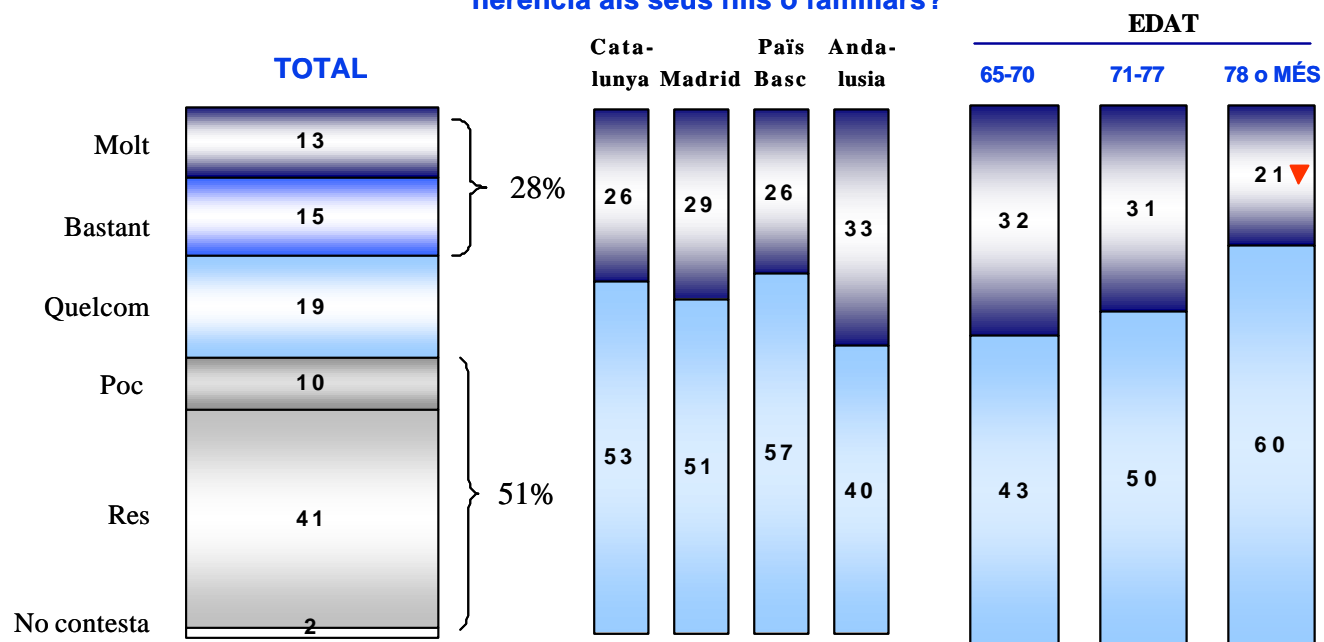
65-70

71-77

78 ó +

A l'hora d'administrar els seus diners ¿Li preocupa deixar quelcom en herència als seus fills o familiars?

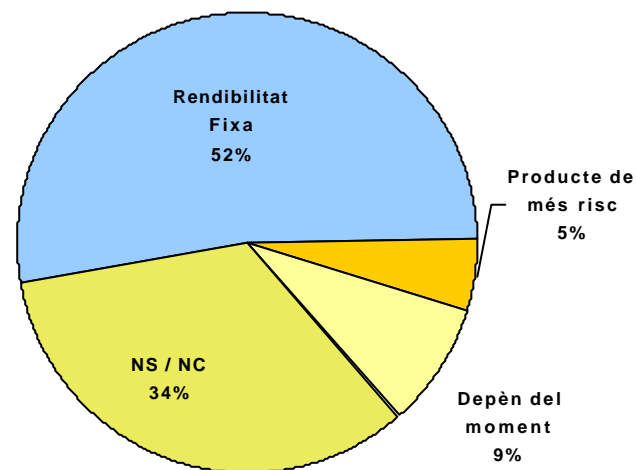

“Ara bé”, assenyala Jesús Contreras, “independentment del grau d’interès que les persones grans puguin tenir per deixar herència o no deixar-ne, no podem oblidar que una majoria de persones majors de 65 anys posseeixen un important capital, la seva pròpia llar. D’acord amb el *Panel de Hogares de la Unión Europea (1995)*, el 80 % de les persones més grans de 65 anys viu en un pis de propietat. Això significa que aquest important capital està i estarà immobilitzat mentre visquin, i que els seus beneficiaris siguin aquells que ells estableixin com a hereus. Així doncs, encara que un 51 % de les persones grans manifestin tenir poc o cap interès per deixar herència, el cert és que, teòricament al menys, un 80 % de las persones més grans de 65 anys deixarà en herència una propietat immoble.

2. EL 52% DELS MAJORS DE 65 ANYS PREFEREIXEN DIPOSITAR ELS SEUS ESTALVIS EN PRODUCTES DE RENDA FIXA

A l'hora de dipositar els estalvis en productes financers, els majors de 65 anys es decanten per productes de rendibilitat fixa (el 52% dels casos), mentre que el 34% no té cap opinió i tan sols el 5% aposta per productes de renda variable.

Què prefereix fer amb els seus estalvis, ¿invertir en productes sense risc, o en productes que puguin donar majors beneficis però amb un nivell de risc més alt?

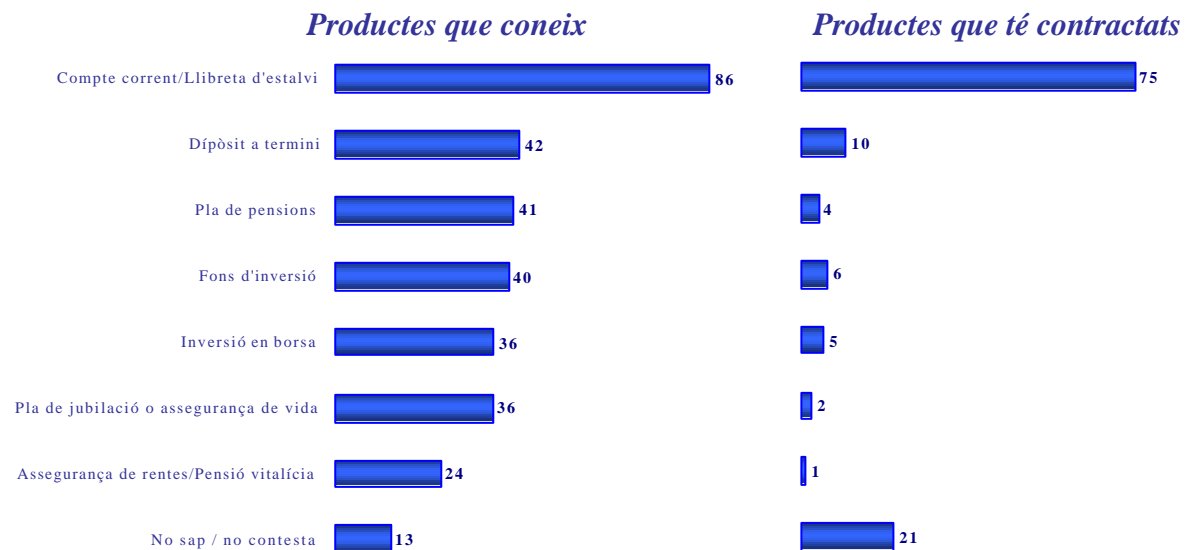

El 75% de la nostra gent gran té contractat un compte corrent o llibreta d'estalvis

Entre els majors de 65 anys, el coneixement dels productes d'estalvi-inversió està correlacionat positivament amb la seva contractació. Així, el 75% de la mostra poblacional disposa d'un compte corrent/llibreta d'estalvi, i aquest producte és conegut pel 86% dels entrevistats. Paral·lelament, dels posseïdors d'accions a Borsa, dos de cada 3 posseïdors d'accions manifesten que els ha afectat molt o bastant l'evolució negativa de la borsa en els dos últims anys.

L'informe del catedràtic de la Universitat de Barcelona assenyala: "La funció tranquil·lizant que té per a les persones grans el fet de disposar de diners al banc o caixa d'estalvis, queda més clar quan se'ls pregunta per la destinació de l'estalvi. La seguretat que es busca té molt a veure amb la necessitat de no dependre dels altres. Es fan economies per a quan arribi a presentar-se alguna despesa de caràcter extraordinari."

PRODUCTOS D'ESTALVI-INVERSIÓ

Amb relació a la penetració de la resta de productes, aquesta disminueix significativament, així com el seu nivell de coneixement.

Aquestes dades són molt semblants segons les diferents comunitats autònomes i no hi ha diferències significatives de gènere, si bé les dones declaren que deixen a les mans dels seus marits o familiars tots els aspectes econòmics.

D'aquesta manera, tan sols el País Basc està situat per damunt de la mitjana global pel que fa a productes d'estalvi i inversió contractats. El 82% manifesta que disposa d'un compte corrent o llibreta d'estalvis i el 13% afirma que té un dipòsit a termini.

PRODUCTES D'ESTALVI-INVERSIÓ QUE TÉ CONTRACTATS (en %)

	TOTAL	REGIÓ				SEXE		EDAT		
		Catalunya	Madrid	País Basc	Andalusia	Home	Dona	65-70	71-77	78 ó +
Compte corrent / Llibreta d'estalvi	75	71	73	82	73	76	74	75	78	71
Dipòsit a termini	10	10	9	13	7	14	7	13	10	5
Fons d'inversió	6	5	7	6	5	11	2	7	5	7
Inversió en borsa	5	3	5	7	5	8	3	6	5	4
Pla de pensions	4	0	5	7	3	6	3	9	2	1
Pla de jubilació o assegurança de vida	2	1	3	3	2	4	1	4	1	1
Assegurança de rendes/Pensió vitalícia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
No sap / No contesta	21	22	25	14	22	17	23	18	20	26

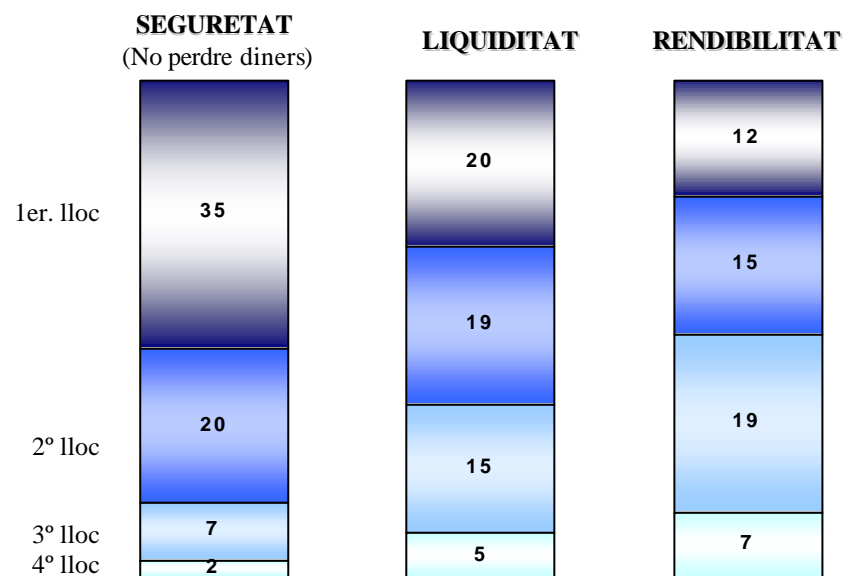
El compte corrent és el producte que els desperta més interès, bàsicament per costum i perquè és l'únic que tenen i coneixen: és on cobren la pensió, paguen els rebuts, tenen disponibilitat immediata i és "el que han fet servir tota la vida". La inversió per al futur (assegurances, plans de pensions o plans de jubilació) ha arribat tard per a aquest segment, i no té notorietat.

Respecte a l'assessorament que reben o poden rebre per a la contractació de productes financers, el 45% (pel fet que la seva cartera de productes és reduïda) s'assessoren a si mateixos, el 21% confien en els familiars i el 18% en professionals dels seus bancs o caixes d'estalvis.

SEGURETAT i LIQUIDITAT, aspectes més valorats dels productes financer

Finalment, aquest segment de població busca en un producte financer SEGURETAT, seguit de LIQUIDITAT, aspectes que valoren per sobre de la RENDIBILITAT.

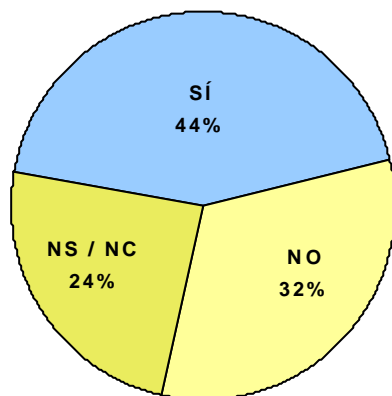
ASPECTES MÉS VALORATS DELS PRODUCTES D'ESTALVI-INVERSIÓ

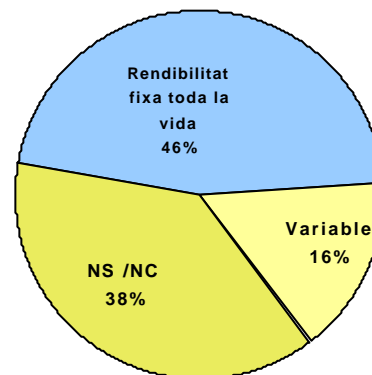
3. EL 44% DELS ENTREVISTATS MOSTREN INTERÈS PER UN PRODUCTE FINANCER QUE APORTI INGRESSOS MENSUALS

El 44% dels entrevistats (65% dels que contesten aquesta qüestió) consideren interessant el fet de poder disposar d'un producte en el qual, invertint una quantitat de diners, obtinguin uns ingressos mensuals fixes o variables. Concretament, prop de la meitat (el 46%) de les persones que manifesten interès per aquest producte, es mostren partidaris de cobrar una quantitat fixa al llarg de tota la vida.

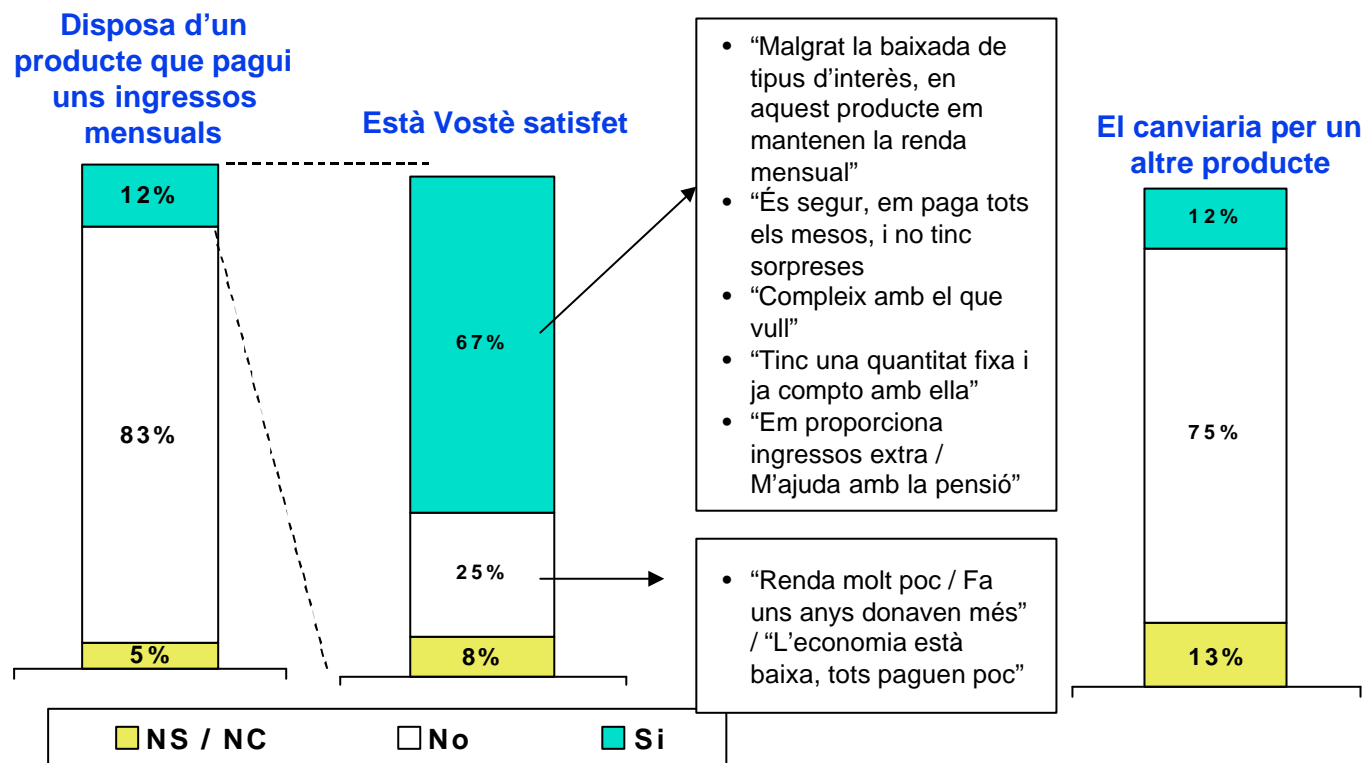
Interès per un producte que pagui ingressos mensuals

Ingressos mensuals que variïn cada any segons varien els tipus d'interès o rendibilitat fixa per a tota la vida

El 12% dels entrevistats diuen que posseeixen un producte que reporta uns ingressos mensuals. El 67% d'aquests es mostren satisfets amb el producte, i el motiu principal de satisfacció és el fet de poder disposar d'una quantitat cada mes per complementar la resta d'ingressos de la pensió pública. Els qui no estan satisfets (el 25%) al·leguen com a principal motiu de malestar el baix nivell actual dels tipus d'interès. Tot i així, el 75% dels posseïdors del producte manifesten que no volen canviar-lo per un altre producte.

4. CONCLUSIONS

La persona que es jubila als 65 anys té per davant 16 anys de vida si es tracta d'un home o 20 anys si es tracta d'una dona. Aquestes xifres, per bé que molt lentament, poden augmentar en el futur, i durant aquests anys, les condicions de vida de la gent gran, tant per raons físiques i biològiques, com per raons econòmiques, tenen més probabilitats de deteriorar-se que de no fer-ho. Les primeres són difícilment evitables, encara que sí pal·liables; les segones sí que són evitables, i en aquesta direcció s'orienten recursos i estratègies diverses que van des de les múltiples formes d'estalvi i inversió amb finalitat previsorà fins a les diferents formes d'ajuda familiar que es poden rebre per part de les persones grans o molt grans.

Actualment, els 6,8 milions de persones majors de 65 anys depenen de la pensió de la Seguretat Social, i hi ha una part important de persones (el 25%), majoritàriament dones, que recorren a ajudes econòmiques de familiars. **La qüestió econòmica és la que preocupa més aquest segment de població**, el nivell d'ingressos del qual és sensiblement inferior al de la resta de la població. El 57% manifesta que pot arribar a final de mes, i el 25% expressa que té capacitat d'estalvi. Això és degut al fet que la població jubilada ajusta el seu nivell de consum al seu inferior nivell d'ingrés, centren la seva despesa en l'alimentació, l'habitatge i els serveis de salut, i saben distingir entre "la despesa necessària" i "la despesa supèrflua o prescindible".

La seguretat, és a dir, el fet de no perdre diners, és l'aspecte més important per als majors de 65 anys a l'hora de triar els seus instruments d'estalvi-inversió. L'instrument per excel·lència és el compte corrent o llibreta d'estalvi, a través del qual cobren la pensió, paguen els rebuts i tenen disponibilitat immediata. De fet, és "l'instrument de tota la vida" i amb el que estan més familiaritzats. La inversió per al futur (assegurances, plans de pensions o plans de jubilació) ha arribat tard per a aquest segment, i no té notorietat.

Hi ha una clara preferència pels productes amb una rendibilitat fixa mensual, enfront de productes els rendiments dels quals depenen de fluctuacions en tipus d'interès; en aquest sentit, les persones que tenen un producte que paga ingressos mensuals declaren, majoritàriament, que n'estan molt satisfetes, per la seva capacitat de complementar els ingressos de la pensió de la Seguretat Social.

Les diverses generacions que constitueixen, actualment, el grup de la "tercera edat" han viscut períodes històrics concrets, i tenen uns costums i estils de vida determinats. Una alta proporció de dones, per exemple, no han cotitzat a la Seguretat Social, i mantenen una subordinació econòmica i social respecte al seu cònjuge al llarg de tota la vida.

Alguns dels canvis culturals donaran lloc a una millor qualitat de vida de les futures generacions de gent gran (incorporació de la dona al mercat laboral, increment del nivell de formació, etc.); d'altres actuaran en sentit contrari: en un futur, cal preveure, per exemple, un increment de les dones que viuen soles i amb precarietat de recursos, com a conseqüència de separacions i divorcis.

Així, doncs, **les consideracions d'aquest estudi són aplicables a les persones grans d'avui, però no són projectables a mitjà o llarg termini, ja que les pròximes generacions que arribin a la vellesa ho faran amb unes representacions, actituds i comportaments diferents de les persones grans d'avui.**

“D'acord amb un estudi d'UNESPA, un 63,7% dels espanyols considera que cada persona ha de buscar la forma de complementar els seus ingressos econòmics quan es jubili, perquè el sistema públic de pensions acabarà essent insuficient”. Jesús Contreras conclou: “Aquest sondeig d'opinió fa referència als hàbits financers de les persones majors de 65 anys existents a l'actualitat, amb una sèrie de contextos socials i culturals que, sense cap mena de dubte, seran molt diferents als de les properes generacions, les quals presentaran unes necessitats, actituds i comportaments molt diferents a les que presenten les persones grans d'avui.”

Barcelona, 5 de febrer de 2003